

JOKILAAKSON MAASEUTUSTRATEGIA 2007 -2017

JOKILAAKSON MAASEUTUSTRATEGIA 2007 - 2017

SISÄLLYS

1. JOHDANTO

- 1.1. OHJELMAPROSESSIN KUVAUS**
- 1.2. OHJELMAN SISÄLLÖN ESITTELY**

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- 2.1. YLEISIÄ KEHITYSSUUNTIA**
- 2.2. JOKILAAKSON MAASEUTU TÄNÄÄN**

3. MAASEUDUN KEHITTÄMINEN OHJELMAPOLITIIKALLA

- 3.1. MAASEUTU-, ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMAKOKONAISUUS
OHJELMAKAUDELLA 2007 – 2013**
- 3.2. KAUDEN 2001 – 2006 MAASEUTUHANKKEIDEN TOTEUTUMINEN**
- 3.3. YHDYSKUNTARAKENNE JA KYLÄVERKKO**

4. TAVOITTEET

- 4.1. JOKILAAKSON MAASEUDUN NYKYTILAN ARVIOINTI**
- 4.2. JOKILAAKSON MAASEUDUN VISIO JA ARVOT**
- 4.3. JOKILAAKSON MAASEUDUN KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT**
- 4.4. MAASEUDUN KEHITTÄMISEN PÄÄMÄÄRÄ**
- 4.5. STRATEGIA – MITEN PÄÄMÄÄRÄ SAAVUTETAAN?**
- 4.6. KEHITTÄMISENPAINOPISTEET**
- 4.7. TIETOA JA APUA KEHITTÄMISASIOISSA**

**LIITE 1: JOKILAAKSON MAASEUTUSTRATEGIAN VALMISTELUSSA
KÄYTETTYJEN STRATEGIOIDEN TIIVISTELMÄ**

LIITE 2: HANKERAHOITUS JÄMSÄN SEUDULLA

LIITE 3: YRITYSTUET JÄMSÄN SEUDULLA 2007 – 2013

Jämsän ja Jämsänkosken maaseudun kehittämisohjelma 2007 – 2017

1. JOHDANTO

1.1. Ohjelmanprosessin kuvaus

Jämsän ja Jämsänkosken maaseudun kehittämisohjelman uudistaminen alkoi vuoden 2006 syksyllä ja tarkoitus oli päätyä 2007 helmikuussa, mutta aikataulu venyi huhtikuulle 2007. Strategian laatimisesta vastaa alueellinen maaseudun neuvottelukunta, jonka jäseniä ovat Juha Teimonen, Ossi Kattilakoski, Tarja Uusipaasto, Eija Harju, Jouko Palmroth, Elina Kirkinen, Sirkka Hirvelä, Jarmo Anttila puheenjohtaja, Jorma Poti ja heillä varaedustajat Taina Rantala, Leena Reponen, Juha Kolhinen, Kalle Hankamäki, Sari Hopsu, Sakari Keskinen, Jukka Lindeman, Päivi Malmberg-Niittylä, Tuomo Anttila sekä maaseututoimesta Ritva Lampinen ja Katri Myry. Asiantuntijoiksi valittiin Anna-Liisa Juurinen aluekeskusohjelman ohjelmakoordinaattori, Juhani Keskinen Vesuri ry:n toiminnanjohtaja sekä Längelmäen tuottajayhdistyksen edustajana Pertti Naapi. Ohjelmatyön tavoitteeksi asetettiin eri tahojen mahdollisimman laaja osallistuminen ja sitouttaminen ohjelman toimenpiteisiin laadintatyön aikana.

Ohjelman uudistaminen käynnistyi alueellisen maaseutuneuvottelukunnan kokouksella, jossa arvioitiin edellisen Jämsän kaupungin ohjelman toteutumista ja laadittiin nyt kummankin kaupungin yhteisen ohjelman nelikenttäanalyysi. Neuvottelukunta työstää strategiaa keskuudessaan, kokoamisvastuun kantaa maaseutuasiamies. Strategiaa on käsitelty neuvottelukunnan kokouksissa 15.11.2006, 11.1.2007 ja 27.3.2007. Strategian hiomista neuvottelukunnan antamalla ohjeilla ovat työstäneet pienryhmällä Anna-Liisa Juurinen, Juhani Keskinen ja Katri Myry tammi-huhtikuussa 2007. Luonnos asteella olevaa strategiaa esiteltiin avoimessa yleisötilaisuudessa 27.3.2007 Jämsän kaupungintalon kaupunginhallitukselle. Tilaisuudessa tulleet ideat ja ehdotukset on otettu huomioon lopullista asiakirjaa kirjoitettaessa. Valmis ohjelma jätetään käsiteltäväksi kaupunginhallituksille toukokuussa 2007. 18.5.2007 mennessä on pyydetty lausunnot Jämsek Oy:ltä, Vesuri ry:ltä sekä Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymältä. Lausunto Jkoululta on saapunut 9.5.2007. Lausunto Vesuri ry:ltä on saapunut 10.5.2007. Jämsek Oy:tä emme ole saanut lausuntoa pyydettyyn aikaan mennessä.

Ohjelman työstössä on apuna käytetty Jämsän ja Jämsänkosken kaupunkien strategioita. Lisäksi on otettu huomioon Vesurin ry:n, Keski-Suomen TE-keskuksen ja Keski-Suomen liiton laatimat strategiat. Tässä asiakirjassa on pyritty ottamaan sama suunta näiden laajempien strategioiden kanssa, mutta tuomaan paikallinen tuntemus, haasteet mukaan.

Strategia tarkastellaan ja tehdään tarvittavat muutokset vuonna 2012.

1.2. Ohjelman sisällön esittely

Ohjelman alussa on katsaus toimintaympäristöön, jonka kuvauksessa on esitetty neuvottelukunnan mielestä merkittävät ilmiöt ja asiat, jotka ovat vaikuttamassa Jämsän seudun / Jokilaakson maaseudun tulevaisuuteen. Tämän jälkeen on tarkasteltu sitä, miltä alueen maaseutu näyttää tänään. Näiden pohjalta ohjelmaan on laadittu kunnan maaseudun nelikenttä, visio ja kriittiset menestystekijät. Ohjelman painopisteiksi muokkautuivat laadintaprosessin aikana 1) maatilatalouden säilyminen ja kehittyminen 2) matkailu 3) maaseudun pienyritysjämyyden lisääntyminen 4) maaseutuasuminen ja aktiiviset kylät.

Ohjelman lopussa on esitetty toimenpiteet ja niiden toteuttamisen organisointi ja rahoitus, jotka on esitetty suuntaa-antavasti.

Keskeisenä ajatuksena ohjelmassa on maatilatalouden monivaikutteisuus, joka tarkoittaa maa- ja metsätaloustuotantoa ja niiden ohella ylläpidettävää maaseutumaisemaa, luonnon monimuotoisuutta ja maaseudun sosioekonomista elinvoimaisuutta sekä läheisyyden ekonomia, joka tarkoittaa vaivattomasti saavutettavia palveluita ja taloudellista asumista.

Maaseudun kehittämisohjelman sisältö ja toimenpiteillä on monia kosketuspintoja kunnan ja alueen muihin ohjelmiin sekä toimijatahoihin.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Yleisiä kehityssuuntia

Jokilaakson maaseutualueiden tulevaan kehitykseen vaikuttavat hyvin paljon ratkaisut, joita tehdään alueemme ulkopuolella. Muutosten ennustaminen edes EU:n seuraavan ohjelmakauden, vuosien 2007 – 2013 ajalle ei ole helppoa.

Toimintaympäristö monimutkaistuu eikä millään taholla enää ole yksin ratkaisun avaimia käsissä, joilla ongelmat ratkotaan. Tämä edellyttää aiempaa tiiviimpää yhteyttä niin eri toimijoiden kuin toimenpiteiden kesken. Asia koskee myös kehittämistyötä. Monet kehityslinjat ovat sellaisia, joihin on vain sopeuduttava. Monessa kohdassa kannattaa silloin olla edelläkävijä.

Seuraavat kehityslinjat on hyvä huomioida alueemme maaseudun kehittämistoimissa:

Maailmantalouden murros, globalisaatio

Tiedon ja osaamisen merkitys tuotantopanoksena kasvaa, samoin kansainvälinen kauppa ja muu taloudellinen toiminta. Samalla yritykset erikoistuvat, mutta toisaalta myös verkottuvat entistä enemmän. Suuryritykset kasvavat, samalla tulee kysyntää pienelle ja joustavalle tuotannolliselle toiminnalle. Tuotantolaitokset etsivät edullisia toimintaympäristöjä yli rajojen. Muuttaa rakenteita kaikkialla.

Toistaiseksi maailmantalouden murros perustuu oletukseen, että liikenne lisääntyy jatkuvasti. Tämä kehityssuunta on kyseenalaista ekologisten haittojen ja energiavarojen kulumisen vuoksi.

Eurooppalainen toimintaympäristö

EU:n lainsäädäntö vaikuttaa Suomessa tehtävään lainsäädäntöön. EU:ssa tehtävät ratkaisut vaikuttavat myös vahvasti maaseutuyrittäjyyteen Suomessa sekä myös maatalouspolitiikkaan.

EU:n huomattava laajentuminen vuonna 2004 on merkinnyt vähemmän voimavaroja entisten jäsenmaiden tukemiseen. Toisaalta EU:ssa on käyty WTO neuvotteluja, jotka vaikuttavat mm. maatalouden tukemiseen ja jonkin verran hanketoiminnan rahoitusohjelmiin.

Kehittämistyön välineistöä arvioitaessa EU:n rooli on huomattava, sillä tulevinakin vuosina Suomessa harjoitettava alue- ja maatalouspolitiikan suuntaviivat, pelisäännöt ja maaseutupolitiikan suuntaviivat tulevat pitkälti EU:sta.

Rakennemuutos Suomessa

Perusmaataloudessa tilakoko (omana ja/tai vuokrattuna) kasvaa ja siis tilojen määrä ja omistajakunta vähenevät. Työhuippuja tasataan kausityövoimalla. Kasvua tapahtuu edelleen monialaisten maaseutuyritysten saralla. Perusmaatalous tuottaa ruokaa, mutta sillä on hyvin oleellinen vaikutus myös alueen maiseman pysymiseen nykyisellään.

Valtakunnallisesti pääkaupunkiseudun lisäksi on muutamia ydinkaupunkeja, joihin kohdistuu huomattavaa muuttopainetta. Läheisyydessä on Jyväskylä ja edempänä Tampere, joiden potentiaalia esim. työssäkäyntialueena tai osaamisen keskuksina on syytä hyödyntää. Etäisyyksistä on myös hyöty, että Jämsän alueella on saatu hyvin pätevää henkilöstöä.

Julkisen vallan järjestelyissä korostuu nykyisellään seutukunnallisuus / kuntaliitokset. Parhailaan on menossa Paras-hanke, jossa joudutaan entistä enemmän pohtimaan mitä asioita tullaan jatkossa toteuttamaan seutukunnallisesti. Alueellamme on jo tapahtunut kaksi kuntaliitosta 2000-luvun aikana.

Tietoyhteiskunta

Tietojen liikkuminen on mullistanut lyhyessä ajassa yhteiskuntaa. Ilman tietoteknisiä yhteyksiä (laajakaista), jatkuvaa oppimista ja tietoteknisten välineiden hallintaa on vaikea tulla toimeen saati kehittyä.

Läheisyyden ekonomia ja arvot maaseudulla

Yhä useammat ihmiset kaipaavat globalisaatiolle vastapainoa. Asuinympäristöltä toivotaan luonnonläheisyyttä, pysyvyyttä ja yhteisöllisyyttä. Osa perheistä arvostaa maaseutumaista asumista paikkakunnilla, joissa mahdollistuu läheisyyden ekonomia. Pienillä paikkakunnilla on omat etunsa ja vetovoimatekijänsä. Pienet paikkakunnat ovat suuria paikkakuntia tehokkaampia perheille ja yksilöille ajankäytöltään, taloudellisuudeltaan ja laadultaan. Pienen paikkakunnan kuntalainen saa palvelut vaivattomasti ja joustavasti. Läheisyyden ekonomia voidaan jakaa seuraaviin käsitteisiin:

- 1) Asioiminen on helppoa ja nopeaa
- 2) Asuminen on edullista
- 3) Kaupallinen paine on vähäistä
- 4) Päätöksenteko on nopeaa
- 5) Sosiaaliset verkostot

Läheisyyden ekonomia on arvosidonnainen asia. Eri ihmiselle läheisyyden ekonomian osatekijät painottuvat eri tavoin. Arvostaminen ja painottaminen johtuu ihmisten elämäntilanteista ja perhesuhteista.

Erilaisissa kunnissa ja kylissä kehittämistoimia voidaan suunnata paikallisiin vetovoimatekijöihin, jotka ovat asukkaille tärkeitä. Kunnan strategiana voi olla paikkojen moninaisuuden eli paikkadiversiteetin vaaliminen ja käyttäminen kunnan ja kylien markkinoinnissa. Menestyksen perustana voivat olla ihmisten väliset vuolaat tietovirrat (sosiaaliset verkostot) ja monipuoliset asuin- ja työskentely-ympäristöt. Paikkadiversiteetti voi olla eräs Suomen globalisaatiostrategian peruspilari. Maaseutuyhteisöjen läheisyyden ekonomian toteutuminen edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä palvelujen organisointiin, uusien työpaikkojen synnyttämisen välineisiin, tietoverkkoyhteyksien kehittämiseen, maankäytön suunnitteluun sekä liikkumisen joustavuuteen. (

Miia Mäntylä – Petra Lindqvist: Onnelaa etsimässä. Läheisyyden ekonomia alueiden menestystekijänä. Vaasa 2004)

Yhä useampi arvostaa ekologisesti kestäväää elämää, johtuen tietoisuudesta kasvihuoneilmioista, saasteista vedessä ja maaperässä sekä energiavarojen riittävydestä. Kestävän kehityksen tavoittelu ja tukeminen tulee ottaa huomioon päätöksen teossa, vaikka usein taustaksi saatava tieto on hyvinkin ristiriitaista.

Maatalouden tulevalla kehityksellä on merkitystä myös sille, mitenkä alueemme maatalous pystyy synnyttämään maataloustuotannon oheistuotteena viihtyisää maaseutumaisemaa niin asukkaiden kuin matkailijoiden ympäristöksi.

2.2. Jokilaakson maaseutu tänään

Jämsän maatalous ja maaseutu muutos jatkuu. Yhtäältä maatalous tehostuu, tila- ja tuotantoyksikköjen koko kasvaa toisaalta maaseudun asumisluonne vahvistuu, kiinnostus maaseutuasumiseen kasvaa. Karjatalouden harjoittavien tilojen määrä vähenee edelleen, mutta yksikkö koko kasvaa jatkavilla tiloilla. Liitännäiselinkeinojen sekä maatalouden ulkopuolisten ansiotulojen merkitys kasvaa tiloilla edelleen.

90-luvun lopulla valtakunnallisesti havahduttiin siihen, ettei maaseudun tulevaisuus voi perustua pelkästään perinteiseen maatalouteen, julkisen sektorin työpaikkoihin ja keskuksissa töissä käymiseen. Jämsässäkin yrittäjät alkoivat kehittää perusmaatalouden erikoistumista, puutuotealan toimintamahdollisuuksia, matkailu-, energia- ja elintarvikeyrityksiä sekä etätöiden mahdollisuuksia. Alueelle on tullut erityisesti maatilamatkailua hyvin erilaisella konseptilla maatilatalouden rinnalle. Metsätalouden osalta seuraavan kymmenen vuoden aikana tapahtuu paljon metsätilojen sukupolvenvaihdoksia ja nähtävissä erilaisten yhteisomistajuuksien lisääntyvän. Samalla etämetsänomistajien määrä kasvaa. Muutos tarjoaa mahdollisuuden alueella kehittää palveluja näille tiloille, joilla ei ole tietämystä metsätaloudesta tai ei ole itsellä mahdollisuutta hoitaa omia metsiään. Metsien rakenteessa on nähtävissä vanhojen kuusikoiden vähentyvän, mutta männyn hakuumahdollisuudet kasvavat. Metsäenergian käyttö alueella kasvaa ja se alkaa kilpailemaan kuitupuusta nykyisten käyttökohteiden kanssa.

Talvien lämmitessä ja lyhentyessä paine paikallis- ja kylätiestä kohtaan kasvaa. Yhteiskunta joutuu panostamaan tiestön kuntoon.

Jämsäläinen maaseutu on aktiivisten ihmisten ja kylien toimintaympäristö. Heissä on vahva kehittämispotentiaali.

	Jämsä	Jämsänkoski	Tulevaisuus
Aktiiviset maatilat	285	64	↓↓
Viljelty pelto	8336 ha	1401 ha	+/- / ↑
Sukupolvenvaihdokset	7	1	+/-
Maitokiintiöt	4 083 971 litraa	977 680 litraa	+/-
Lypsykarjatilat	25	8	↓↓
Itseuudistuva lihakarja	9	-	↓

Lammastilat	4	3	↓ / +/-
Hevostilat	14	2	↑
Naudanlihantilat	5	2	+ / - / ↓
Siipikarjatilat	2	-	+ / -
Sikatilat	5	-	↓
Kasvintuotanto ha			
Kaura	2388	416	↑
Rehuohra	1218	133	+ / -
Mallasohra	661	81	+ / -
Heinä	1878	348	↓
Öljykasvit	434	20	↑
Bioenergia (sop. ala)	13	-	↑

3. MAASEUDUN KEHITTÄMINEN OHJELMAPOLITIIKALLA

Jokilaakson paikallisen maaseutustrategian keskeisenä haasteena on nivoa yhteen eri kehittämisvoimat ja –varat. Tämä ohjelma tukee ja täydentää omalta osaltaan valtakunnallisia, maakunnallisia maaseutustrategioita sekä tukee kaupunkien muita kehittämisstrategioita. Lisäksi pyritään selkeyttämään kehittäjäkentää.

Kehittämistyössä sitä ohjaavien ohjelmien rooli on tullut jatkuvasti vain merkittävämmäksi. Ohjelmatyö on osoittautunut hyväksi keinoksi suunnata käytettäviä resursseja järkevästi. Käytännössä, myös edellinen Jämsän kaupungin maaseutustrategia, on osoittanut, että tehdyillä toimenpiteillä on saavutettu mitä on tavoitetasoksi määritelty. Edellistä ohjelmaa laadittaessa oli otettu jo prosessissa hyvin huomioon eri toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Nytkin tätä ohjelmaa työstäessä on pyritty kytkemään mukaan asianomaisen aihealueen erilaiset toimijat yhteen. Ohjelman teon tuloksena olisi mm. yhteistyöverkostojen syntyminen ja vahvistuminen sekä tehtävän ohjelman tavoitteisiin sitoutuminen.

3.1. Maaseutu-, alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakokonaisuus ohjelmakaudella 2007 – 2013

Seuraavassa kuvataan maaseutualueiden rakennepolitiikan kokonaisuutta Suomessa.

Kunnat ovat sitoutuneet kehittämään elinvoimaisia kyläkeskuksia. Keskeinen kehityssuunta Jämsässä ovat Seppola-Himos alue ja Jämsänkoskella Haavisto-Koskenpään suunta. Jämsän ja Jämsänkosken taajamien aluerakenteen kasvattaminen yhteen on kuntien yhteinen tavoite.

4. TAVOITTEET

4.1. Jokilaakson maaseudun nykytilan arviointi

Maaseudun nykytilan arviointi on tehty nelikenttäanalyysinä, joka koostuu vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista. Asioiden jaottelu nelikenttään ohjaa vision ja painopisteiden sisältöjä. Ajatuksena on voimistaa vahvuuksia, vastata heikkouksiin, hyödyntää mahdollisuuksia ja varautua uhkiin.

Nelikenttä on syntynyt neuvottelukunnassa jäsenten näkemyksistä maaseudun nykytilasta alueellamme.

Vahvuudet

- maatiloilla hyvät mahdollisuudet sivuansioihin
- kehittyvät markkinat (asiakasvirrat)
- metsävarat
- sijainti
- joukkoliikenne yhteydet hyvät
- kaunis luonto
- aktiiviset kylät
- monipuolinen, vahva yritys-elämä
- matkailu / Himos
- hyvin toimivia maatiloja, kehittyviä tiloja
- monipuolinen koulutuskeskus, laadukasta opetusta
- tilakohtaisesti maatilan tuotannon laajentaminen

Heikkoudet

- houkuttelevia asuinpaikkoja puuttuu
- matkailuyrittäjien korkea ikärakenne
- tilakokojen kasvu
- elinkeinoelämän vahvat toimijat
- yrittäjäkulttuurin puute
- alempi tiestöverkosto heikkoa, heikkenee kokoajan, välimatkat pitkiä
- väestöpohjan pieneneminen
- työttömyys
- palveluosaamisen kulttuurin puute, kielitaito heikkoa -> kansainvälistyminen vaatii koulutusta
- yhteistyön puute (verkotot)
- uskon puute investointeihin
- asenne ilmasto

Mahdollisuudet

- yhteistyö
- kiinnostus noussut lähiruokaa kohtaan
- bioenergia
- Himos => rakennuspalvelut, maanrakennuspalvelut, matkailuun lisää työpaikkoja, alihankkijat
- luontomatkailu palvelujen kasvava kysyntä
- matkailu
- kaupungistuminen => elämysten hankkiminen nousee arvoon
- kaunis ja puhdas luonto alueella
- kiinnostus maaseudulla asumiseen
- elinkeinoelämän monipuolistuminen
- jalostusasteen nostaminen

Uhat

- tilakoon kasvu => spv:t vähäisi
- perusmaatalouden alasajo
- lyhyt maatalouspolitiikka (EU, Suomi, WTO-neuvottelut)
- tieverkoston heikentyminen
- autioituvat sivukylät (palvelut lakkaa)
- petopolitiikka
- rakennemuutos kesken
- ympäristömuutokset, kasvihuoneilmiö
- kaupungistuminen
- kuntatalous
- haja-asutus alueiden palvelujen väheneminen
- turvattomuus ja yksinäisyys
- ikäjakauma alueella

- kulttuurikohteet
- hevostalous
- iso tilakoko
- hanketoiminta

- rakentamisen esteet: kaavoituspolitiikka, hidas kaavoitusprosessi, kesäasuntojen muuttaminen talviasuttaviksi, omarantaiset asuinpaikat vähissä
- investoinnit mittavia, takaisinmaksu ajat pitkiä
- nuoret karkaa pois
- kannattavuus laskelmien tekeminen epävarmaa
- muuttotappio
- välirahoituksen puute hankkeissa

4.2. Jokilaakson maaseudun visio ja arvot

Jokilaaksolla hyvin hoidettu maaseutu on voimavara. Alueella on toimiva ja kehityksessä pysyvä maatalous. Maaseutualueilla eletään ja viihdytään. Maaseutu tarjoaa myös palveluja. Maaseutuyrittäjyys kasvaa ja kehittyy. Aktiivinen maaseutu on Jokilaakson kilpailuetu.

Maaseutu toimii seuraavien arvojen kautta:

1. yhteistyö –yhteen hiileen puhaltaminen
2. yrittäjyys ja osaaminen – tiedon lisääminen
3. innovaatiot – erikoistuminen
4. vuorovaikutus – maaseutu – taajamat, Jokilaakso – muu maailma, yrittäjät - yhteisöt
5. asuminen kylillä – ympäristö, palvelujen kehittäminen

4.3. Jokilaakson maaseudun kriittiset menestystekijät

Kriittiset menestystekijät ovat asioita, joihin panostamalla varmistetaan visioiden toteutuminen alueemme maaseudulla koko alueen hyväksi.

Maaseudun kriittiset menestystekijät ovat seuraavat asiat:

- maaseutumaisia asumisvaihtoehtoja on tarjolla alueellamme
- yritystoiminta mahdollista maaseudulla
- toimiva ja maaseudulle soveltuva infrastruktuuri
- joustava kaavoitus ja tonttipolitiikka
- omatoimisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen
- yhteistyö
- innovatiivisuus
- osataan käyttää uudet mahdollisuudet maaseudun pienyritystoiminnassa

4.4. Maaseudun kehittämisen päämääriä

1) Maatilatalouden säilyminen ja kehittyminen

- erikoistuminen perusmaalouteen – pelto- ym. resurssien, tukien ja yhteistyön tehokas käyttö
- ”sinnittely” maatilataloudessa – asumisen ja ympäristön hoitamisen periaate
- perusmaalouden tulevaisuuden turvaaminen (mm. sukupolvenvaihdosten lisääminen)
- uusien mahdollisuuksien hyödyntäminen
- maatalouden ymmärtäminen yritystoiminnaksi, jossa otetaan suuria taloudellisia riskejä, joiden takaisinmaksu aika on pitkä.

2) Matkailu

- erikoistuminen matkailuun maatiloilla
- kehittyä tunnetuksi ympärivuotiseksi matkailukohteeksi
- luoda alueelle uusia työpaikkoja palvelualalle
- vastata kasvavaan kysyntään
- palveluverkot ja asiakaslähtöinen kehittäminen

3) Maaseudun pienyrittäjyyden lisääntyminen

- palvelu- ja jalostuselinkeino toiminnan ja erityisesti energiayrittäjyyden lisääntyminen
- maaseudun pienyrittäjyyttä tuetaan alueella tehostamalla yritysneuvontaa
- erikoistuminen monipuoliseen maaseutuyrittäjyyteen
- pien- ja mikroyritysten arvostuksen kasvu

4) Maaseutuasuminen ja aktiiviset kylät

- säilyttää maaseutu toimivana ja viihtyisanä asuin-, työ- ja yrittämysympäristönä
- kiinnostavuuden lisääntyminen, varteen otettava vaihtoehto
- haja-asutusalueelle rakentamisen käytännön toteuttamisen helpottuminen
- loma-asuntojen ympärivuotisen käytön lisääntyminen ja käyttöön oton helpottuminen
- toiminnan ja näkyvyyden lisääntyminen
- yhteisöllisyyden kasvu
- palvelujen säilyminen ja uusien palvelumuotojen kehittyminen

4.5. Strategia – miten päämäärä saavutetaan?

Tavoitteisiin päästään toimimalla seuraavasti:

1. Tukemalla kehittämistoimintaa mm. myöntämällä hankkeille kuntarahoitus
 - osaamista ja laatuajattelua kehittäviin hankkeisiin
 - yhteistyötä edistäviin hankkeisiin
 - markkinointia edistäviin hankkeisiin
 - yrittäjyyttä tukevat hankkeet (bioenergia, matkailu, ympäristöhoito, puu- ja metsätalous toimialueina)
 - kehitystyötä tukevat hankkeet

2. Verkostoitumalla ja tekemällä yhteistyötä
3. Hankkimalla uutta tietoa kehittämismahdollisuuksista (rahoituskanavat) ja levittämällä tietoa maaseutuväestölle ja välittämällä tietoa maaseudusta
4. Maatalous ja maaseudun yritysneuvonta
 - maatalous- ja maaseutuyritysneuvonta
 - maatalojen yhteistoiminnan kehittäminen
 - maksullisen maatalouslomituksen tuki
 - sukupolvenvaihdosten neuvontatuki
 - maaseutuyritysten perustamiseen tuki
 - maatalojen ja maaseutuyritysten lupa-asiat
5. Tuetaan maaseutuasumista ja kylätoimintaa
 - joustavalla kaavoituksella ja laatimalla selkeät ohjeet haja-asutusalueelle rakentamisesta
 - kehittämällä kolmannensektorin palvelujen tuottamista
 - ylläpitämällä ja kehittämällä tieverkosto
 - haja-asutusalueiden palvelujen turvaaminen (pali-kuljetus, kyläkouluverkko, jne.)
 - myöntämällä tärkeisiin yhteisöllisiin kuntaa tukeviin hankkeisiin kuntarahoitusta
 - varmistetaan arkipäivän sujuvuus (palvelut, sopimuksellisuus)
 - vesi- ja jätevesiverkoston ulottaminen haja-asutusalueille mm. osuuskuntien tukeminen

4.6. Kehittämisenpainopisteet

Kehittämisenpainopisteet:

- 1) Perusmaatalouden kehittäminen
- 2) Maaseutumatkailuelinkeinon kehittäminen
- 3) Puu- ja metsätalouden kehittäminen
- 4) Energiayrittäjyyden kehittäminen
- 5) Elintarvikealan kehittäminen
- 6) Hevostalouden kehittäminen
- 7) Yhteistyöhankkeet
- 8) Kylien ja yhteisöjen kehittäminen
- 9) Ympäristönhoidon kehittäminen sekä luonto- ja ympäristötietoisuuden lisääminen

4.7. Tietoa ja apua kehittämisasioissa

Perusmaatalouden kehittäminen: maaseutuelinkeinoviranomaiset, ProAgria, MTK Keski-Suomi, Keski-Suomen TE-keskus

Maaseutumatkailuelinkeinon kehittäminen: Jämsek oy, Vesuri ry, Jamk Jämsän seudun aluekehittämissyysköt, ProAgria,

Puu- ja metsätalouden kehittäminen: Metsänhoitoyhdistys, Metsäkeskus, Jkouve metsäsoppilaitos

Energiayrittäjyyden kehittäminen: Jämsek Oy, Vesuri ry, Keski-Suomen TE-keskus, Metsäkeskus

Elintarvikealan kehittäminen: Jkouve maa- ja puutarhaoppilaitos, Jämsek Oy, Vesuri ry

Hevostalouden kehittäminen: Jkouve maa- ja puutarhaoppilaitos, Jämsek Oy, Vesuri ry

Kehittämishankkeet: Jämsek Oy, Vesuri ry, Keski-Suomen TE-keskus,

Kylien ja yhteisöjen kehittäminen: Vesuri ry, Keski-Suomen kylät ry

Luonnon ja ympäristön kehittäminen: Jkouve maatalous- ja puutarhaoppilaitos, Keski-Suomen ympäristökeskus, Metsäkeskus

Yritystoiminnan ja maaseudun pienyritystoiminnan kehittäminen : Jämsek Oy, Vesuri ry
Työvoimahallinto, Keski-Suomen TE-keskus, Finvera oy, ProAgria, Metsäkeskus

Internetistä lisätietoa: www.jamsa.fi, www.jamsankoski.fi, www.jamsek.fi,
www.keskisuomenmaaseutu.info/vesuri_ryhma_ry/, www.te-keskus.fi, www.lande2000.fi,
www.tekes.fi, www.finnvera.fi, www.ktm.fi/eu-rahoitus,

Jokilaakson maaseutustrategian valmistelussa käytettyjen strategioiden tiivistelmiä.

Neljäs kansallinen maaseutupoliittinen ohjelma

4. maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2004 – 2007 valmistui syksyllä 2004. Ohjelmalla pyritään kehittämään suomalaista maaseutua monimuotoiseksi ja elinvoimaiseksi asuin- ja toimintaympäristöksi. Ohjelman strategisena tavoitteena on vahvistaa maaseudun roolia aluekehitystyössä. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen lisääminen on tässä työssä tärkeässä roolissa. Tämä vuorovaikutuksen kehittäminen on Jämsän ja Jämsänkosken tyyppisissä kaupungeissa ja niiden maaseutualueilla hyvin luonnollinen valinta.

Jo aiemmissa kansallisissa maaseutupoliittisissa ohjelmissa on ollut mukana jaottelu laajan sekä suppean alue- ja maaseutupolitiikan sekä näiden molempien osioiden merkityksen korostaminen aluekehitystyössä. Laaja alue- ja maaseutupolitiikka ovat toimenpiteet, joilla ei ole tietoista (tai sen merkitys suhteessa ko. toimenpiteisiin pääasialliseen tavoitteeseen nähden on hyvin pieni) alue- ja maaseutupoliittista tavoitetta. Silti niillä toimenpiteillä saattaa olla hyvin voimakkaat alue- ja maaseutupoliittiset vaikutukset. Tällaisia ovat esimerkiksi liikennealojen tai sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä tai verotuksessa tehtävät valtakunnalliset ratkaisut. Suppea alue- ja maaseutupolitiikkaa ovat sellaiset toimenpiteet, joilla on nimenomaan alue- ja maaseutupoliittisia kehittämistavoitteita. Erilaiset aluekehittämistyön välineet, kuten LEADER+, ESR- ja Tavoite 2-ohjelma, ovat esimerkkejä suppeasta alue- ja maaseutupolitiikasta.

Neljännessä ohjelmassa laajan maaseutupolitiikan roolia tuotiin aiempaa voimakkaammin esille. Laajan alue- ja maaseutupolitiikan vaikutukset alueiden kehittymiseen ovat hyvin usein paljon merkittävämpiä kuin suppea alue- ja maaseutupolitiikan. Joissain tapauksissa tällaisen toimenpiteen vaikutukset voivat olla maaseudun kannalta haitallisia, vaikka sellainen lopputulos ei olekaan kenenkään sinänsä haluama. Jaottelu laaja ja suppea alue- ja maaseutupolitiikkaa voidaan käyttää myös yksittäisen kunnan maaseudun kehittämistä pohdittaessa.

Eräs maaseutupoliittisen ohjelman tavoitteista on se, että yleistä keskittymiskehityksestä huolimatta maaseudun asukkaiden peruspalvelut säilyvät ja kehittyvät. Tämä tavoite edellyttää monessa tapauksessa palveluiden tuotantotapojen kehittämistä.

Ohjelmassa arvioidaan kylätoiminnan painoarvon kasvavan tulevaisuudessa. Eräänä tähän vaikuttavana asiana on se, että kylätoiminta voi ja sen pitääkin olla mukana ratkaisemassa erilaisia mm. palveluiden tuotantoon liittyviä ongelmia. Väestön ikääntyminen, yhteisöllisyyden puute ja siitä aiheutuvat ongelmat sekä maiseman pusikoituminen ovat esimerkkejä aihepiireistä, joissa kyläyhteisöjen panosta kaivataan enemmän.

Valtakunnallinen kyläohjelma

Valtakunnallisessa kyläohjelmassa nähdään, että kylätoiminnan merkitys ja resurssit kasvavat tulevaisuudessa. Kylätoiminnan rooli lähiyhteisöjen kehittäjänä ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaajana tulee olemaan entistä merkittävämpi. Maakunnallisen kyläasiamiesverkoston uskotaan vakiintuvan niin, että joka maakunnassa on vähintään yksi maakunnallinen kyläasiamies. Kylien keskinäinen vuorovaikutus lisääntyy ja kylien neuvotteluasema paranee kuntiin ja seutukuntiin nähden. Kylätoiminta tulee työllistämään kyläyhdistyksissä työntekijöitä esim. kolmannen sektorin tehtävissä. Kylätoiminta tulee toimimaan aloitteellisena toimijan kylien palvelutuotannon kehittäjänä.

Valtakunnallinen kyläohjelma sisältää toimenpiteitä kylien infrastruktuurin kehittämisestä, vanhusten palveluiden järjestämisestä kylissä, mökki- ja talkkaritoiminnasta sekä tieisännöinnistä, maisemanhoitotoimenpiteistä, monipalvelupisteistä, kyläkulttuurin tuoteistamisesta ja markkinoinnista, maallemuuton edistämisestä, kyläsuunnittelusta ja kaavoituksesta, kylätoiminnan organisoinnista, maakunnallisista kyläohjelmista, kunta- ja seutukunta-kohtaisista yhteiselimistä sekä eri aluetasoilla toimivien kyläorganisaatioiden roolien ja yhteistyön selkeyttämisasioista.

Ohjelmassa on toimenpide-esityksiä kylätoiminnan talouden vahvistamisesta, vanhusten hoivapalvelujen ostosopimuksista, vanhusten hoivapalvelujen ostosopimuksista, ympäristönhoitotyöstä, infrastruktuurin parantamisesta, kuntakohtaisen kylätoiminnan tukemisen malleista (omatoimiraaha), toimintaryhmätyön ja hankerahoituksen jatkamisesta, hankkeiden välirahoitusmuodoista yms..

Toimenpide-esityksissä on myös sosiaalisen pääoman mittaamiseen liittyviä asioita. Toimenpiteissä on mainittu kyläasioista vastaavien yhdyshenkilöiden saaminen maakuntien liittoihin, TE-keskuksiin, ympäristökeskuksiin ja kuntiin.

Kunta- ja palvelurakennemuutos (PARAS-hanke)

Kuntien toimintaympäristö muuttuu lähivuosikymmeninä voimakkaasti väestön vanhenemisen, palvelukysynnän kasvun, sisäisen muuttoliikkeen, henkilöstön eläkkeelle siirtymisen, työvoiman niukkuuden ja julkisen talouden paineiden vuoksi.

Väestön vanhenemisen vuoksi palvelutarpeet kasvavat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Vastaavasti lasten määrä ja oppilasikäluokkien koko alenee. Palveluiden käyttäjien koulutustason ja varallisuuden kasvaessa palveluihin kohdistuvat vaatimukset kasvavat. Palveluiden monimuotoiset ja tehostuvat tuotantotavat ja – mallit, joissa apuna käytetään myös yksityisen ja kolmannen sektorin tarjoamia palveluita ja malleja, edellyttävät uutta osaamista.

Maan sisäisen muuttoliikkeen vuoksi yhdyskuntarakenne tiivistyy ja väestön kasvu keskittyy ensisijaisesti kasvukeskuksiin. Kuntien erot sekä taloudessa että huoltosuhteessa kasvavat. Väestörakenne pysyy tasapainoisena vain niillä alueilla, joissa asukasluku kasvaa. Muuttoliike, työssäkäyntiliikenne ja tarve kuntien välisen yhteistoiminnan tehostamiselle vähentävät kuntarajojen merkitystä. Väestön vanheneminen aiheutuva ikärakenteen muutos heijastuu myös työvoiman saatavuuteen. Kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Työvoiman niukkuus heikentää palvelujen saatavuutta rahoitusongelmien lisäksi.

Kuntien toimintaympäristön muutokset edellyttävät kunta- ja palvelurakenteen muuttamista. Kunta – ja palvelurakennemuutoksen tarkoituksena on, että kuntien vastuulla olevien

palvelujen saatavuus ja laatu turvataan myös tulevaisuudessa. Palvelujen turvaamiseen on ryhdyttävä kunnissa, jotta palvelujen uudelleenjärjestäminen voidaan toteuttaa hankkeen vaatimissa aikatauluissa.

Alueella on aloitettu yhteistyöneuvottelut paras-hankkeen tiimoilta. Koulutuksen järjestämisen osalta on annettu Keski-Suomen liitolle linjaukset Jämsän ja Jämsänkosken kaupunkien, Kuhmoisten kunnan ja Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän tekemien päätösten mukaisesti.

Keski-Suomen maaseutustrategia 2030

Keski-Suomen maaseudun kehittämisen strategiset päämäärät ja painopisteet 2005 – 2030.

Keski-Suomen maaseudun nykytilan ja tulevaisuusnäkymien analyysin ja vision pohjalta määräytyvät strategiset painotukset. Koska tulevaisuus tuo mukanaan suuria muutosvaatimuksia maaseudun organisaatioille ja ihmisille, kaikkein tärkeimpänä kehittämisen näkökulmaa pidettiin valmiuksien luomista, muutoskyvyn parantamista ja joustavuutta muutoksiin sopeutumisessa.

Koska maaseudun elinkeinoista merkittävä osa perustuu luonnonvaroihin ja maaseudulla asuvien ihmisten toimintaan, erittäin merkittävää on myös olemassa olevien voimavarojen ja osaamisen tehokas hyödyntäminen. Erittäin tärkeänä strategisena näkökulmana kehittämistyössä pidetään myös kehittymismahdollisuuksien tarjoamista kykeneville toimijoille, jotka saavat aikaan tuloksia. Tämä edellyttää avarakatseisuutta ja myönteistä suhtautumista kaikilta maaseudun toimijoilta. Erittäin tärkeänä strategisena näkökulmana pidetään myös sitä, että kehittymismahdollisuuksia tarjotaan kaikille alueille, vaikka ne eivät kykenisikään hyödyntämään niitä samanasteisesti.

Päämäärä 1: Maa- ja metsätalouden, teollisuuden ja muun elinkeinotoiminnan tehokkuus ja kilpailukyky lisääntyvät nopeammin kuin koko maassa keskimäärin.

Päämäärä voidaan saavuttaa käynnistämällä ja vahvistamalla alueen kaikkien organisaatioiden yhteistoimin seuraavia prosesseja:

1. kehittämispanostuksen keskittäminen kunkin toimijan kilpailuetujen etsimisen ja toteutuksen tukemiseen.
- 1a. liiketoimintaosaamisen vahvistaminen kaikissa maaseudun elinkeinoissa ja organisaatioissa
- 1b. kilpailukykyisyyttä toiminnan tehokkuuden parantaminen
- 1c. bioenergian tuotanto- ja käyttömahdollisuuksien lisääminen.

Päämäärä 2: Maaseudun palveluiden ja muiden toimintojen uudelleenorganisointuminen on tuloksellista ihmisten hyvinvoinnin ja yritystoiminnan edellytysten kannalta.

Päämäärä voidaan saavuttaa käynnistämällä ja vahvistamalla alueen kaikkien organisaatioiden yhteistoimin seuraavia prosesseja:

1. maaseudun muutosprosessien hallinta ja edistäminen
- 1a. uusien vaihtoehtojen hahmottaminen ja uusien toimintamallien tarjoaminen
- 1b. maaseutuun liittyvien organisaatioiden uudelleenmuotoutumisen tukeminen

1c. palveluyrittäjyyden johdonmukainen kehittäminen

Päämäärä 3: Keski-Suomen maaseutu tarjoaa monipuolista ja kilpailukykyisiä asumismahdollisuuksia.

Päämäärä voidaan saavuttaa käynnistämällä ja vahvistamalla alueen kaikkien organisaatioiden yhteistoimin seuraavia prosesseja:

1. monipuolisten, yksilöllisten sijaintietujen vahvistaminen ja sijaintihaittojen lieventäminen
2. aktiivisen kansalaistoiminnan edistäminen
3. Keski-Suomen maaseutuasumisen mahdollisuuksien markkinointi

Päämäärä 4: Maakunnan keskusseudun valtakunnallinen asema on vahva ja samalla maaseutualueita hyödyntävä

Päämäärä voidaan saavuttaa käynnistämällä ja vahvistamalla alueen kaikkien organisaatioiden yhteistoimin seuraavia prosesseja:

2. maakunnan keskusseudun säteilyvaikutusten vahvistaminen ja laajentaminen

Keski-Suomen maaseutuohjelma 2007 – 2013

Kehittämisen painopisteitä ovat Keski-Suomen maaseudulle tärkeiden elinkeinojen kehittäminen, osaamisen ja verkostoitumisen lisääminen sekä maaseudun elämänlaadun ja asumisviihtyvyyden edistäminen paikallista ja omaehtoista toimintaa tukemalla:

1. Maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten turvaaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen, erityisen tärkeää on maidontuotannon kehittämisedellytysten varmistaminen. Lähiajan suurimpia haasteita tulee olemaan myös teollisuuden puuntarpeiden turvaaminen ja metsien hyödyntäminen.
2. Maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen tukemalla erityisesti bioenergia-alaa, maaseutumatkailua ja elintarvikkeiden jatkojalostusta. Tulevaisuuden kehittyviä toimialoja ovat myös palveluyrittäjyys (esim. hyvinvointipalvelut, yrityspalvelut), hevosyrittäjyys, ympäristöyrittäjyys, puutuoteala ja metalli. Yritystoiminnan kehittämisessä korostetaan tehokkuuden ja kilpailukyvyyn parantumista.
3. Maaseudun yhteisöjen aktiivisuuden ja toimivuuden vahvistaminen sekä maaseudun elinvoiman ja elämänlaadun lisääminen. Tavoitteena on maaseutumaisen asumisen viihtyvyyden ja vetovoimaisuuden edistäminen sekä maaseudun palvelutarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen. Teemallisia toimenpidekokonaisuuksia toteuttamalla ohjelmalla tuetaan maakunnallisen kehityksen monimuotoisuutta ja – arvoisuutta, alueellista tasa-arvoa sekä kestäväää kehitystä.

Jämsän seudun aluekeskusohjelma .

Aluekeskusohjelma on valtioneuvoston erillisohjelma, jonka tavoitteena on edistää elinvoimaisten kaupunkiseutujen kehittymistä Suomessa.

Aluekeskusohjelman vaikuttavuustavoitteet ohjelmakaudella 2007 – 2010 ovat elinkeinostrategian mukaisen osaamisperustan vahvistaminen ja innovaatiotoiminnan kehittäminen kumppanuuteen perustuvalla yhteistyöllä.

Kuntien toimialaan kuuluvien palvelujen järjestäminen on rajattu ulos aluekeskusohjelman toimialasta. Sen sijaan palvelumarkkinoiden kehittymistä voidaan aluekeskusohjelmatyöllä tukea.

Jämsän seudun aluekeskusohjelmalla on kolme painopistettä: Paras –toimeenpanosuunnitelman mukaisen seutustrategian toteuttaminen aluekeskusohjelman toimialalla, osaava työvoima –ohjelman toteuttaminen ja innovaatio-ohjelman toteuttaminen.

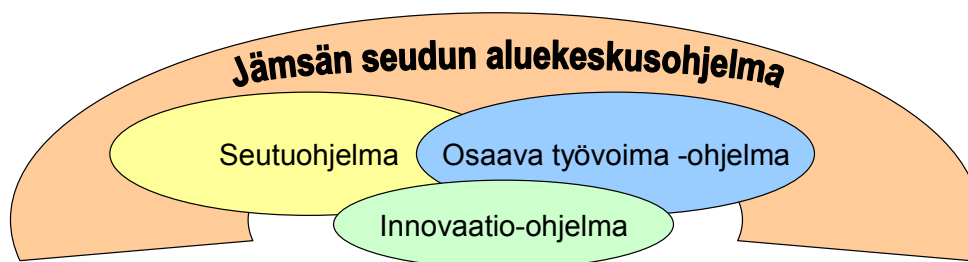
Osaava työvoima –ohjelmassa yhdistyvät seudun työvoima-, elinkeino- ja koulutuspoliittiset tavoitteet osaavan työvoiman turvaamiseksi seudun yrityksissä ja yhteisöissä. Innovaatio-ohjelman avulla pyritään monipuolistamaan alueen elinkeinorakennetta ja edistämään innovaatioiden hyväksikäyttöä Jämsän seudulla.

Aluekeskusohjelman suhde maaseutupolitiikkaan on kompleksinen, sillä ohjelman tavoitteena on elinvoimaisten kaupunkiseutujen kehittäminen.

Jämsän seudun aluekeskusohjelma voidaan kuitenkin nähdä ydinmaaseudun voitoksi sikäli, että huolimatta pienestä koostaan ja vahvasta maaseutuvaltaisuudestaan seutu on katsottu yhdeksi elinvoimaisista Suomen maassa.

Aluekeskusten verkosto tarjoaa Jämsän seudulle yhdessä muiden vastaavien pienten keskusten kanssa kanavan harjoittaa edunvalvontaa leveämmillä hartioilla.

Jämsän seudun aluekeskusohjelma 2007 - 2010			
Painopisteet	Seutuohjelma	Osaava työvoima -ohjelma	Innovaatio-ohjelma
Keskeinen sisältö	Seutuohjelmassa kuvataan Jämsän seudun strateginen johtajuus, yhteistyön periaatteet ja vastuut	Elinkeino-, työvoima- ja koulutusstrategioiden toimeenpano-ohjelma	Kuvaa, mitä Jämsän seudulla tehdään innovaatiotoiminnan tehostamiseksi
Ohjelmapirosessi	Laaditaan seutuohjelma ja aletaan toteuttaa sitä	Päivitetään ja sovitetaan yhteen olemassa olevat ohjelmat ja jatketaan toteutusta	Rakennetaan innovaatio-ohjelma ja siirrytään toteutukseen
Keskeiset sisällöt	Johtajuus Roolien selkeyttäminen Julkisten palveluinnovaatioiden mahdollistaminen	Osaamisen juurruttaminen (mm. hankkeiden tulokset) Osaamisen ja verkostojen hyödyntäminen Elinkeino- ja rakenteen monipuolistaminen klusterityöllä KIBS – toimialan vahvistaminen Teollisuuden heikkojen signaalien nappaaminen Yritysten intentioiden muuttaminen	Tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistäminen Innovaatioiden välitysprosessien kehittäminen Innovaatiopalvelusaamisen lisääminen

Vesuri ry:n ohjelma MoniToimikone 2007 – 2013

Vesuri on Jämsän ja Keuruun seutukunnilla (Jämsä, Jämsänkoski, Kuhmoinen, Korpilahti, Keuruu, Multia ja Petäjävesi) toimiva toimintaryhmä. Paikallinen toimintaryhmä on yhdistys, joka on laatinut toimialueelleen kehittämissuunnitelman, jolla hakenut rahoitusta toimintakaudelle 2007 – 2013. Rahoituksen määrä on vielä auki, ohjelmakehys on 6,0 milj. € jota haettu. (Viimeisimmän

mukaan tulossa lähes tämä summa.) Rahoitus perustuu EU:n, Suomen valtion, toimialueen kuntien ja yksityisestä rahoituksesta.

Laadittua kehittämissuunnitelmaa toteutetaan hankkeiden avulla. Hankkeita toteuttavat erilaiset alueen toimijat, kuten yhdistykset, yritykset ja kunnat. Hankkeet voivat olla hyvin erilaisia esim. yhteisöllisiä kehittämishankkeita, pienyritystukia. Jämsässä ja Jämsänkoskella aiemmin toteutuneista hankkeista esimerkkejä ovat Huhdanvuoren urheilupuiston kehittäminen, Juokslahti Juoksuun, Elvis, MAPA-hanke, Pomonan kehittämishanke.

Uuden ohjelman tavoitteena elinvoimainen maaseutu – aktiiviset ihmiset - osaavat yritykset alueella. Lisäksi alateemana yhteistyöstä elinvoimaa – eri toimijoiden voimien yhdistäminen yhteiseksi hyväksi.

Kehittämisohjelma on jakautunut seuraaviin toimintalinjoihin:

- 1) Matkailuun liittyvät toiminnot (matkailu, elintarvike, käsityöläisyys, luova toimiala)
- 2) Bioperusteiset elinkeinotoiminnat (maa- ja metsätalous, ympäristöyrittäjyys, energiayrittäjyys)
- 3) Palvelut (palvelujen järjestäminen, sopimuksellisuus, logistiikkapalvelut)
- 4) Yhteisöllisyys ja asuminen

Läpikäyvinä teemoina ohjelmasta löytyy lisäksi:

yhteistyö ja yhteisöllisyys, yrittäjyys – elinkeinollisuus, osaaminen – oppiminen, parastaminen (hyvien käytäntöjen ”varastaminen” ja parantaminen, eri väestöryhmien – ja ikäryhmien tasavertainen osallistuminen sekä ympäristövastuullisuus.

Keski-Suomessa toteutetaan tulevalla ohjelmakaudella 2007 – 2013 seuraavat EU-ohjelmat ja kansalliset rahoituskanavat.:

EAKR-ohjelma eli Euroopan Aluekehitysrahastosta rahoitusta saava ohjelma kohdentuu pääasiassa maakunnan yritystoiminnan kehittämiseen. Yritystoiminnan tueksi myös innovaatiotoimintaa ja osaamisverkostoja vahvistetaan. Koska Euroopan aluekehitysrahaston rahaa tulee Keski-Suomeen uudella ohjelmakaudella 2007 -2013 edelliskautta vähemmän, voidaan infrastruktuurihankkeita toteuttaa vuosittain vain muutamia. EAKR-ohjelma rahoitusta myöntävät Keski-Suomessa TE-keskus, Keski-Suomen liitto, Ympäristökeskus, Tielaitos, Länsi-Suomen lääninhallitus. Hakemusten valmistelussa auttaa mm. Jämsek Oy.

Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) ohjelmalla lisätään työssä olevien osaamista, ehkäistään työttömien ja nuorten syrjäytymistä, kehitetään osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmää vastaamaan entistä paremmin yritysten tarpeita sekä lisätään työperäistä maahanmuuttoa. ESR-ohjelmarahoitusta myöntävät Keski-Suomessa TE-keskus, Länsi-Suomen lääninhallitus, Keski-Suomen Liitto. Työvoimatoimisto käyttää työvoimapolitiittisissa koulutuksissa ESR-rahoitusta, Hakemusten valmistelussa auttaa mm. Jämsek Oy

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 -2013. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman painopisteitä Keski-Suomessa ovat maa- ja metsätalouden, erityisesti maidontuotannon, kilpailukyvyn parantaminen, maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen sekä maaseudun yhteisöjen aktiivisuuden vahvistaminen. Tuen kohteina ovat esimerkiksi bioenergia-ala, maaseutumatkailu ja elintarvikkeiden jatkojalostus. Tätä kautta voidaan tukea maatiloja ja alle 10 henkeä työllistäviä yrityksiä maaseutualueilla. Rahoitusta myöntää Keski-Suomessa TE-keskus. Hakemusten valmistelussa auttaa mm. Vesuri ry, Jämsek Oy, Jkouke.

Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma 2007 – 2013. Ohjelman tavoite on, että kalakannat ovat hyvässä kunnossa ja niitä käytetään kestävästi, tehokkaasti ja monipuolisesti. Kalasta valmistetut elintarvikkeet ovat terveellisiä ja turvallisia ja ne tuotetaan kuluttaja- ja markkinalähtöisesti. Yritystoiminta on nykyaikaista, monipuolista, kannattavaa ja yhteiskunnallisesti arvostettua. Rahoitusta myöntää Keski-Suomessa TE-keskus. Hakemusten valmistelussa auttaa Keski-Suomen TE-keskus.

Euroopan alueellinen yhteistyöohjelma tarjoaa rahoituskanavan kansainvälisille teemoille sekä valtioiden ja alueiden väliselle yhteistyölle nykyisten Interreg-ohjelmien tapaan. Rahoitusta haetaan TE-keskuksesta. Hakemusten valmistelussa auttaa Keski-Suomen TE-keskus.

Kansallista rahoitusta tarjoavat **Maatilatalouden kehittämisrahastosta (MAKERA) MMM, Tekes, Finnvera, Kauppa- ja teollisuusministeriö, Työvoimaministeriö , ja Sisäministeriö.** Muita rahoituskanavia ovat mm. kotiseutuliitto, kulttuurirahasto, museovirasto, raha-automaattiyhdistys (RAY), Veikkaus, Ympäristökeskus, säätiöt, yritykset, kuntien omat yrityskehitys organisaatiot. Hakemusten valmistelussa auttavat Jämsek Oy ja Vesuri ry.

Teknologian kehittämiskeskus (Tekes) myöntää nyt ensimmäistä kertaa rahoitusta matkailupalvelujen kehittämiseen. Yritykset voivat hakea rahoitusta uusien palveluideoiden ja

palvelujen tuottamistapojen kehittämiseen. Tekesin rahoitusta haetaan Keski-Suomessa TE-keskuksen kautta.

EU-ohjelmat ja niiden rahoitus Keski-Suomessa vuosina 2007 – 2013 (lähde Keski-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän tiedotuslehti Ämyri 2/2006)

OHJELMA	RAHASTO	RAHOITUS EU + valtio yhteensä
Länsi-Suomen EAKR-ohjelma	EAKR	100 000 000 €
Manner-Suomen ESR-ohjelma	ESR	41 000 000 € *
Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelma	EMR	32 000 000 €
Maaseudun toimintaryhmät		11 – 14 milj. €
Vesuri ry:n Jokilaakson osuus		1,68 milj € ***
Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma	EKTR	3 000 000 €
		Yhteensä 187 – 190 milj. € **

* lisäksi valtakunnallisen osion rahoitus, josta Keski-Suomen osuus on 25 – 40 milj. €

** josta ohjautuu Keski-Suomen TE-keskuksen maaseutuosaston resursseiksi arviolta 117 – 127 milj. €.

*** EU ja valtion osuus toimintaryhmätyössä on 52 % , 1 kunta€ tuottaa 7 € muualta

Tukitaso 2007 – 2013 TE-keskuksen maaseutuosaston rahoittamissa yrityshankkeissa on 25 %, ollut edellisellä kaudella 25 – 40 %.

Jämsän seutukunnan yritystukitasot vuosille 2007 – 2009 enimmäistukitasoina on suuryrityksissä 10 %, keskisuurissayrityksissä (< 250 hlöä, <50 milj. €) 15 % ja pienissä yrityksissä (< 50 hlöä, < 10 milj. €) 25 %. Kauttaaltaan on näkyvissä nousua tukitasoissa ja positiivista on että voidaansuuryrityksiäkin tukea jatkossa.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävät tukityyppejä ovat:

- Yritystuki
- Yritystoiminnan käynnistystuki
- Yrityksen investointituki
- Yrityksen kehittämistuki
- Kehittämishanke
- Koulutushanke
- Yleishyödyllinen investointihanke
- Koordinointihanke
- Tekninen tuki

Ohjelmakausien 2000 – 2006 ja 2007 -2013 rahoituskehyykset Keski-Suomessa

